

ІДЕЯ ПОТОЙБІЧНОГО СВІТУ У ФІЛОСОФІЇ ПЛАТОНА ТА У ХРИСТІЯНСТВІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

Попова В.А., ст. гр. 1561

Науковий керівник: канд. філос. наук, ст. викл. кафедри філософії та культурології

Гончарова О.О.

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Україна, Миколаїв

valpova67@gmail.com

Анотація. У роботі розглядаються філософські засади проблеми потойбіччя в роботах Платона та християнській релігійній парадигмі. Аналізуються спільні та відмінні риси цих філософських концепцій стосовно питання, яку мету перед людиною ставить загробне життя, і що їй необхідно робити в житті земному, аби гідно подолати перехід між двома світами – смерть.

Ключові слова: Платон, християнство, потойбіччя.

Життя завжди співвідноситься зі своїм парадоксальним результатом – смертю. У людей було завжди присутнє прагнення дізнатися що-небудь про те, що буде з ними, коли вони пройдуть «браму смерті», тому що такий перехід супроводжується невизначеністю і таємницею. Він породжує собою низку емоційних станів, які супроводжуються як вірою у потойбічне життя, так і нестерпними сумнівами у його існуванні. Тому майже у всі часи філософи і релігійні мислителі приділяли увагу проблемі безсмертя людини, прагнучи так чи інакше відповісти на це складне питання.

Уявлення про потойбічний світ є невід'ємним компонентом образу світу, який лежить в основі як античної, так і середньовічної філософії. Якщо смерть – це кінець всього, то, як стверджував Сократ, вона не страшна, бо те, що слідує за нею, подібне глибокому, міцному сну без сновидінь, коли ніхто і ніщо не турбує людину. Якщо ж душа безсмертна, то смерть є лише переходом з цього світу в інший світ. Саме цієї ідеї притримувався Платон.

Уявлення Платона про потойбічний світ оформлені в цілісну картину, різні аспекти якої представлені в творах «Горгій», «Федон», «Федр» і «Держава». Описуючи надприродний світ, він спирається на твори Гомера, Гесіода, Есхіла, на стародавні традиції. «Аїд - це незримий світ, куди душа йде після смерті в супроводі свого генія. Дорога, яка веде туди, не проста і не єдина, і на ній мають бути роздоріжжя і перехрестя». («Федон», 108 а)

Це світ відплати, отже, там є області, відповідні чистому і духовному життю, і області, в яких душа розплачується за всі свої гріхи. Там душа проводить тисячу років, так що покарання в десятикратному розмірі перевищує причини, що його викликали. В міфі про Ера, яким Платон завершує «Державу», невидимий світ він поділяє на правий верхній простір – небесний - і лівий нижній – підземний. В одному душа очищується від всього тілесного та чуттєвого, а в – іншому – нагороджується згідно своїх заслуг.

Для філософа божественне - ідеальний світ, «ідея блага», «світова душа», душі зірок і людей і т.д. На вершині піраміди справжніх ідей знаходиться ідея краси та добра. Найвище благо знаходиться по той бік буття, тобто воно недосяжне для розуму, і про нього не можна сказати нічого, крім того, чим воно не є.

Світ ідеального - це інший світ порівняно з чуттєво фіксованим земним буттям, що відрізняється від нього, немов причина від наслідку, оригінал від копії, як загальне (незмінне, безсмертне) від одиничного (змінного, смертного), духовне від тілесного. Духовне і тілесне

протистоять один одному у ціннісному аспекті: потойбічне царство ідей божественне, мудре, досконале, підноситься над неповноцінним, примарним світом чуттєвих об'єктів.

Світ ідей виступає як ідеальний світ, стає метою земного буття. Завдання людини - наблизитися до справжнього світу ієрархічно розташованих ідей, верховне місце серед яких належить ідеї Блага. «Ідея Блага, за словами Платона, - причина всього правильного й прекрасного. У сфері видимого ідея Блага породжує світло і його володаря, а в сфері усвідомлюваного сама володарка, від якої залежить істина й розуміння, і її повинен споглядати той, хто хоче діяти свідомо у приватному і в суспільному житті». Надчуттєвий світ є світом істинним, завершеним та абсолютно досконалим, тоді як предмети видимого світу є лише подобою, тінню істинного світу й завжди залишатимуться недосконалим відблиском ідей. Тому все життя людини має спрямовуватися не на отримання земних благ, а на досягнення цього світу вищої досконалості, на чолі якого стоїть ідея Блага. Єдине Благо трансцендентне, тобто знаходиться «по той бік» чуттєвого буття.

Вчення Платона про ідеї використовувалось у різноманітних релігійних доктринах, а на його теології започатковувались численні богословські системи. Християнізований платонізм став домінантною рисою західного мислення і як світоглядний принцип панував у релігійних системах.

Практично жодна релігія не говорить про те, що не існує життя за гробом, а людина існуватиме вічно у земному житті. Перекликається з філософією Платона вчення християнства про потойбічний світ. Він розглядається як місце, де відбувається нагородження й покарання за прожите життя; там перебувають сили, від яких залежить доля померлого. Загробний світ, згідно з цим світоглядом, – справжній, дійсний світ, тим часом як земний світ – його бліде відображення, дочасне пристанище душі («в кайданах тіла») на шляху до вічного життя.

Страхи й надії, породжені очікуванням переходу в інший світ, невідступно переслідували людину, і вона не могла не виробити собі якихось уявлень про його будову. У Платона основне завдання людини - досягнення цього світу вищої досконалості, на чолі якого стоїть ідея Блага. У християнстві основне завдання людини – спасіння душі. Від того, як вона прожила земне життя, залежить, після смерті вона потрапить до пекла чи раю. Посередником між людиною і Богом-Отцем є Ісус Христос.

Саме тому центральна християнська ідея – проповідь про воскресіння мертвих з могил, торжества праведників та загибелі грішників, відплата яких можлива лише в потойбічному житті. Турбота за життя за гробом дуже стимулюється у католицькій практиці посередництва живих на користь душ померлих у чистилищі – шляхом заупокійної меси, системи індульгенцій та індивідуальних молитов. В підтримку багатьом католицьким авторитетам та богословам підтверджується теза про те, що душі померлих можуть впливати на спасіння душ живих, або тих, які проходять стадію очищення в чистилищі.

У традиції східної православної церкви, а також у протестантизмі така ідея заперечується. В царстві безсмертя людина, яка наділена моральними якостями та дотримувалася заповідей, буде насолоджуватись дивовижним щастям і компенсаторно буде нагородженою за всі біди теперішнього світу. Бог представляється як найвище обличчя загробного світу. Він як Той, що плає в Собі вище безсмертя і присутній поза простором і часом.

Отже, філософія і християнство в процесі свого розвитку намагалися розкрити таємничість небуття, безсмертя людини; давали поради, яким чином якщо не матеріально, то хоча б духовно перемогти смерть. Вчення Платона про ідеї використовувались у різних богословських системах. Філософське пояснення потойбічного світу Платона перекликається із християнським віровченням. Вони розглядають його, як трансцендентний світ,

альтернативний світу земних, чуттєвих явищ, для якого у нас немає відповідних органів чуття за часу нашого життєвого існування. Однак якщо Платон ставить за мету для людини досягнення ідеї вищого Блага і передбачає планомірні переродження її душі, то християнство вбачає земне життя людини одиничним, і його метою є спасіння людини; земне життя вбачається як підготовка до життя загробного, і здобуті за час земного життя моральні чесноти, а також віра в Бога стануть вирішальними для визначення загробної долі людини. Смерть же представляється як перехід, транзит зі світу іманентного у світ трансцендентний.

Список літератури:

- 1.Християнство як світова релігія .-[Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://osvita.ua/vnz/reports/relig/20455>
- 2.Надфізичний світ ідеальних сутностей Платона. .-[Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://osvita.ua/vnz/reports/philosophy/12750>
- 3.Концепція пекла і раю.-[Електронний ресурс].-Режим доступу: https://ua-referat.com /Концепція_пекла_і_раю
- 4.Уявлення про потойбічний світ і формування поняття чистилища в українській середньовічній народній культурі. .-[Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://narodna.pravda.com.ua/culture/5457367f0a1fd/>

Popova V. A.

Annotation. *The study examines the philosophical foundations of the afterlife problem in the works of Plato and in the Christian religious paradigm. The general and distinctive features of these philosophical concepts are analyzed on the question of what goal the afterlife sets for a person, and what he/she needs to do in earthly life in order to adequately overcome the transition between the two worlds – the death.*

Keywords: *Plato, Christianity, afterlife.*

Попова В. А.

Аннотация. *В работе рассматриваются философские основы проблемы загробной жизни в работах Платона и в христианской религиозной парадигме. Анализируются общие и отличительные черты этих философских концепций по вопросу, какую цель перед человеком ставит загробная жизнь, и что ему необходимо делать в жизни земной, чтобы достойно преодолеть переход между двумя мирами - смерть.*

Ключевые слова: *Платон, христианство, загробная жизнь.*

ЖИТТЯ – ЯК ФІЛОСОФІЯ

Сергійчук Юлія, ст. гр ОМб-1-18-4.0д

Науковий керівник: кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії

Хрипко Світлана Анатоліївна

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут мистецтв

Україна, Київ

Для мене, філософія - це наука, яка потребує багато роздумів, але завдяки якій ми осмислюємо наше життя, додаємо йому сенсу. Дуже часто буває так, що ми не можемо пояснити чому це відбувається саме так, тоді починаємо будувати свої припущення щодо цього. Це є своєрідною реакцією нашого організму проти страху невідомості й не розуміння якогось явища чи ситуації. Невідомість нас лякає, робить розгубленими і тривожними. Мені, інколи, теж не дають спокою явища, які не можу пояснити, чому вони з'явилися, що стало їх результатом. І тоді я також починаю перебирати різні варіації, які могли посприяти появі цього незвичного явища чи ситуації.

Але філософія допомагає нам не лише пояснити якісь незвичайні чи шокуючі явища, а й допомагає зрозуміти і знайти свій сенс життя, не ділити життя тільки на світле і темне,